

حضرت آیت الله جنتی «دامت برکاته»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم:

بدینوسیله گزارش جلسه چهارصد و بیست و هفتم مجمع شورتی فقهی شورای محترم نگهبان مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۷ مشتمل بر بررسی یک نامه دیوان عدالت اداری ارائه شده به شرح ذیل تقدیم می گردد:

دستور: ادامه بررسی پرونده دیوان عدالت اداری به شرح دادخواست تقدیمی مدعی خلاف شرع بودن مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ شورای پول و اعتبار از طرف آقای محمدرضا اجرائی.

آقای عندلیب: اولاً آیا مستخدمین بانکها حکم وکیل را دارند یا خیر و ثانیاً آیا اگر عزل به وی نرسید و عمل کرد مثل وکیل است که عمل او ممضی است به نظر می رسد در بعضی کارها اجیر و در بعضی کارها وکیل است فلذا عمل او که اجیر است کاری وکالتانه می باشد ولذا خرید و فروش وی به منزله وکالت است و اما به لحاظ حکم آن چه در روایات می باشد به لحاظ عزل وکیل است و شامل ما نحن فیه نمی شود که عزلی در کار نبوده بلکه بعضی خصوصیات مورد وکالت تغییر کرده و کارمند بی اطلاع بوده است ولی بعید نیست حکم بالا ولویه در اینجا هم اجراء شده و عمل وی ممضی است ولی اگر کسی اولویت را نپذیرد دلیلی بر امضاء عمل وی نیست و اصل بطلان معامله می باشد و مصوبه شورای پول و اعتبار خلاف شرع نمی باشد.

آقای اسلامیان: بحمل شایع در این معامله عزل شده است.

آیت الله مؤمن: کارمند هم اجیر است و هم وکیل و شاید بتوان به هر دو گونه تصویر نمود مثلاً گاهی اجیر می کند برای جارو کردن قهراً وکالتی در کار نیست اما در انجام معاملات قهراً توکیل است. و از نظر عقلاء هم در انشائات اگر کسی را اجیر نمایند مصداق توکیل است. ولذا نفس اجاره برای این نوع اعمال توکیل است نه اینکه اجاره غیر از توکیل باشد و اگر کیفیت همان کار تغییر کرد - که ما نحن فیه از این قبیل است - روشن نیست آیا اصل وکالت باقی است ولی مورد عمل وکالت تغییر کرده است. و یا از وکالت در عمل سابق عزل شده است؟

آقای عندلیب: ظاهراً اصل اجاره و قهراً وکالت به جای خود باقی است منتهی نحوه انجام عمل و نرخ مثلاً تسهیلات بانکی فرق کرده است و با توجه به اینکه گاهی عملی بر اساس دستور بانک ممکن است تغییر نماید نتیجتاً گاهی توکیل و گاهی مجرد اجاره است به هر حال یا وکالت مستقیم است و یا ضمن اجاره وکیل شده است و در ما نحن فیه عزلی در کار نیست و تنها مثلاً نرخ تسهیلات عوض شده است و مهم آن است که آیا روایات عزل ما نحن فیه را می گیرد یا خیر و تنها بالا ولویه می توان گفت شامل ما نحن فیه می شود؟

آقای عبداللهی: نفس اجاره اصلاً اقتضاء وکالت ندارد و وکالت عمل جدائی است که گاهی به شخص واگذار می شود و چون در چارچوب دستور بانک است مثل در امور حقوقی وکیل است و قهراً در خارج از چارچوب وکیل نمی باشند و اگر چارچوب عوض شد دیگر عزل از وکالت است.

جمهوری اسلامی ایران

مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان

بیست و یکم

شماره: ... ۸۷/ف/۱۸۸
تاریخ: ... ۱۳۸۸/۵/۲۱
پیوست: صلوات

و پس از صحبت‌های فراوان رأی‌گیری شد: بند ۵ بخشنامه - که در صفحه ۸ آمده است- خلاف شرع است چون بعدالعزل و بدون وصول ابلاغ را نیز شامل می‌شود. (۲ رأی از ۸ رأی)

اما اگر مورد بحث را از مصادیق عزل وکالت کارمند در عقد قرارداد داخلی بر اساس فرمول سابق بدانیم که از تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۱۵ وکالت دیگری طبق فرمول جدید به او اعطا شده است بنابراین قرارداد منعقد شده طبق روایات صحت عمل وکیل بعد از عزل و قبل از وصول این عزل به وی، صحیح است و اطلاق بخشنامه که این قرارداد داخلی - چون بعد از ۱۳۸۶/۱۲/۱۵ است باطل دانسته که باید قرارداد داخلی جدیدی منعقد شود خلاف شرع می‌باشد.

و نظر بعضی این بود که بنابر رجوع مقام - به هر نحوی - به وکالت، موکل فیه عبارت است از انجام کار مورد نظر طبق مثلاً بخشنامه و مصوبه مثل اینکه بگوید تو را وکیل نمودم که طبق نرخ بازار خانه من را بفروش همان‌طور که در مثال تغییر نرخ در هر روز مثلاً موکل فیه را عوض نمی‌کند در مثل هم همین‌طور نتیجه آن که عمل وکیل در صورتی که برخلاف بخشنامه باشد عمل به موکل فیه نیست ولو بخشنامه واصل نشده باشد بنابراین موضوعاً از مسأله عزل در باب وکالت خارج است چه در آن جا به موکل فیه قبل العزل عمل شده و در این جا عمل نشده است.

دوام توفیقات حضرت‌عالی را از درگاه ایزد متعال مسئلت دارم.

سیدحسین طاهری خرم‌آبادی

رئیس مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان